

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ НАМІРИ УКРАЇНИ: ЧАСТКОВО ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

В статті аналізується відповідність параметрів економічної співпраці України з країнами Західної Європи, вивчається характер факторів впливу процесів європейської інтеграції на українську економіку.

Ключові слова: інтеграція, європейські цінності, економічна модель, конкурентоспроможність товарів, високотехнологічна продукція, інтелектуальні перспективи.

В статье анализируется соответствие параметров экономического сотрудничества Украины со странами Западной Европы, изучается характер факторов влияния процессов европейской интеграции на украинскую экономику.

Ключевые слова: интеграция, европейские ценности, экономическая модель, конкурентные возможности продукции, высокотехнологическая продукция, интеллектуальные перспективы.

The article analyzes the accordence of parameters of theeconomic cooperation of Ukraine and the countriesof Western Europe, it is investigatingthe natureof impacts ofthe processes ofEuropean integration on theUkrainian economy.

Keywords: integration, European values, economic model, competitive ability of products, high-tech products, intellectual perspective.

Актуальність теми. Україна, незважаючи на офіційно проголошений європейський вектор свого розвитку, тривалий час розвивається поза європейським інтеграційним утворенням, хоча в Європі посідає друге місце за площею, шосте місце за чисельністю населення, знаходиться в самому центрі європейського континенту на перехресті торговельних, фінансових, енергетичних шляхів та інформаційних потоків.

На сьогодні увага світу прикута до України ще й тому, що провівши Євро-2012, парафувавши угоду про асоціацію з ЄС (а для цього: ввівши в дію новий Кримінальний процесуальний кодекс; утвердивши Кабміном Концепцію розвитку системи управління державними фінансами; підготувавши зміни до Конституції щодо розширення повноважень Рахункової палати; в більшості впорядкувавши українське законодавство в сфері захисту персональних даних, правового статусу іноземців, міграційних процесів, щодо боротьби з торгівлею людьми, з незаконним обігом наркотичними засобами, з корупцією, з відмиванням «брудних грошей»; запроваджуючи процедури спрощення візового режиму та ін.), державна влада постала перед вибором – «Захід» чи «Схід» (підписання і ратифікація Угоди про асоціацію між Україною і ЄС чи вступ України до Митного Союзу з Росією, Білоруссю і Казахстаном)?

Для України цей вибір був присутній впродовж усього її існування. В.Липинський ще на початку ХХ століття писав: «Маючи в своїй нації і Схід, і Захід... мусимо, коли хочемо бути нацією, ці два напрямки під гаслом єдності та індивідуальності нашої національної в собі весь час гармонізувати. Без такої гармонізації ми гинемо як нація: підпадаєм – не завойовані ніколи чужою зброєю, а завжди власним внутрішнім розкладом – під впливи то східної Москви, то західної Польщі» [1, с. 54-55].

Характер взаємозв'язків України зі світом є одним із складних та важливих питань сучасного розвитку. За двадцять один рік незалежності суспільство так і не отримало чіткої та однозначної відповіді на запитання: яке місце буде займати

Україна у світі, що стрімко змінюється? В останній час радикально змінились і сама система міжнародних відносин, і традиційні уявлення про базові принципи її організації. Країна, яка не бажає або не здатна вписатися в магістральні світові тенденції, опиняється в ізоляції – її ініціативи ігноруються, повз неї проходять фінансові потоки, конкурентоздатні галузі економіки поступово деградують, втрачається можливість брати участь у глобальному поділі праці, населенню загрожує бідність і втрата реальної перспективи.

Бурхлива динаміка інтеграційних процесів у світі та Європі неминуче здійснює потужний вплив на всі країни, особливо ті, які до інтеграційних угруповань з тих чи інших причин не ввійшли. З розширенням Європейського Союзу і утворенням спільного з Україною кордону для останньої відкрились нові можливості з поглиблення співпраці, сприяння державній незалежності, безпеці, політичній стабільності, економічному розвитку, інтелектуальному процесу, відновленню європейської сутності країни, але одночасно виникли і нові виклики.

Крім того, факти останнього часу свідчать про кризу чинної моделі соціально-економічного розвитку України. Уповільнення темпів світогосподарського розвитку, зниження темпів розвитку країн-партнерів України в зовнішньоторгових відносинах і тому скорочення експортування української продукції; послаблення реальної купівельної спроможності гривні в умовах високої інфляції та фінансово-банківської кризи; зростаюча переорієнтація коштів населення з товарних ринків на ринки послуг; не завжди виправданий адміністративний вплив на ціни найбільш чутливих споживчих ринків; зростання макроекономічних та монетарних ризиків; енергетична небезпека залежності від російського нафто-газового постачання; прискорення випереджаючого зростання соціальних виплат без належного економічного розвитку. Одним з найболючіших є зростання викликів конкурентоспроможності національних товаровиробників внаслідок лібералізації доступу до українського ринку після вступу нашої держави до СОТ та гальмування темпів економічного зростання в країні в адаптивний період, відзначений посиленням конкурентного тиску зарубіжних товаровиробників при відкритості українського ринку.

Отже, без цілеспрямованої державної політики в напрямку послаблення дії поточних соціально-економічних ризиків і диспропорцій та забезпечення стабільного розвитку держави, подолати кризові прояви розвитку національної економіки не видається можливим. Тому необхідним є виділити стратегічні пріоритети, на реалізацію яких має бути направлена урядова діяльність. На нашу думку, таким стратегічним пріоритетом є європейська інтеграція. Різностороннє співробітництво з Євросоюзом не тільки відповідає природному геополітичному напрямку інтеграційної стратегії України, але є ключовим практичним засобом формування ефективної відкритої економіки, інструментом формування модерної української нації і держави та утвердження високих соціальних і гуманітарних стандартів [2, с. 545]. Тому актуальність дослідження зумовлюється необхідністю глибокого всебічного вивчення можливих наслідків вступу нашої держави в європейське співтовариство.

Ступінь дослідження проблеми. Проблема євроінтеграції України є одним з найбільш досліджуваних наукових об'єктів. Важливість цивілізаційного вибору України на користь інтеграції з ЄС висвітлено у працях А.С. Гальчинського, О.Ковальової, В.Копійки, О. Врадія, В. Воронкової, І. Бураковського, О.А. Корнієвського, В. Опришко, В. Посельського, В. Манжолі, Ю.Пахомова, О. Шниркова та інших. В своїх працях європейську модель українського вибору вони пов'язують з цивілізаційним вибором, з демократизацією і законністю, з стабільно функціонуючою ринковою економікою, з конкурентоспроможною продукцією. В. Горбулін, А. Зленко, Г. Немиря, Г.Перепелиця, В. Чалий роблять наголос на досвіді ЄС, на необхідності співпраці в сфері безпеки і оборони.

Дослідження західних науковців, таких як М. Бекманн, У. Браше, В. Войке, М. Емерсон, Ю. Заттлер, Х.Кассім, К. – О. Ланг, Р. Лінднер, О. Ренн, А. Ньольке, Й. Поллак, П. Сломінські, С. Хоффман, Х. Тіммерманн, Д. Шварцер, Й. Штайнхільбер та інші більшу увагу концентрують на питаннях інституційного реформування ЄС та його впливу на подальші інтеграційні процеси, аналізі вступу нових країн до Євросоюзу, проблем та перспектив подальших розширень.

Метою даної статті є аналіз відповідності параметрів економічної співпраці України з країнами Західної Європи, вивчення характеру факторів впливу процесів європейської інтеграції на українську економіку, виявлення на цій основі відповідних переваг та недоліків для України за умов її входження до Європейського Союзу.

Виклад основного матеріалу.

Розвиток інтеграційних процесів на європейському континенті є безпрецедентним явищем, що визначає нинішній і майбутній поступ Європи. На жаль, успіхи України в цьому напрямі не переконливі. Сучасні інтеграційні принципи Європи ґрунтуються на трьох взаємозв'язаних пріоритетах: структурних змінах господарства, соціальной сфері та проблемі навколишнього середовища. Аналізуючи господарський розвиток, можна відмітити, що країни ЄС-15 разом з США і Японією перебувають на «хвилі» п'ятого інноваційно-технологічного циклу; «нові» члени ЄС і кандидати на членство, в тому числі і Україна, перебувають на четвертому. За технологічним показником («високі технології» – електронізація) країни ЄС славляться виробництвом комп'ютерів та офісної техніки, точним, медичним та оптичним приладобудуванням, авіа- та ракетобудуванням, зв'язком, електротехнічним та електронним інжинірингом.

Дані галузі застосовують наукомісткий виробничо-технологічний апарат, а тому ґрунтуються на сучасних технологічних знаннях. Як вказує О.Г. Острий у високотехнологічному секторі країн ЄС зайнято близько 15 % загальної чисельності працівників обробної промисловості, а його частка у сукупній доданій вартості промисловості становить 19 % [3, с. 3].

Українська галузева структура виробництва високотехнологічної продукції включає виробництво атомної електроенергії, електросталі, киснево-конверторної сталі, полівінілхлоридної смоли, труб і деталей з термопластів тощо – це переважно нові конструкційні матеріали; вони матеріало- і енергомісткі, але не високотехнологічні; виробляються на традиційній ресурсній основі, що уже перестали бути визначальними факторами промислового, тим більше постіндустріального розвитку.

Впровадження новітніх технологій у виробничій та послуговій сферах, як фактори нарощування потенціалу економічного зростання, вміщують таку невід'ємну складову як інтелект. На виконання плану дій «Україна-ЄС», відбувається залучення українського інтелекту до співробітництва з європейським у сфері науки і технологій. З урахуванням пріоритетів РП7 (здоров'я, продукти харчування, сільське господарство, біотехнології, інформаційні та комунікаційні технології, нанонауки і нанотехнології, енергія, навколишнє середовище, транспорт, безпека, космос) виникає побоювання, що українській стороні в такому співробітництві буде відведено роль постачальника ідей та інтелекту [4 с. 74].

Для того щоб інтелект мав можливість розвиватись і проявляти, потрібно здійснювати відповідні капіталовкладення. Як свідчать дані Державного комітету статистики України в докризовий період витрати на НДДКР становили 1,8 % (з них 0,41 % з держбюджету) ВВП, в той час як у країн ЄС – 1,8-6,8 % ВВП [5]. Розуміємо, що з таким фінансуванням отримати бажаний результат – виробництво високотехнологічної продукції, – це утопія, але зважаючи на те, на скільки багата наша земля талантами і розумом, хвилюємося за їх міграційні настрої. Тому, звичайно, хотілося б швидшого приведення у відповідність до європейських

стандартів українського законодавства, вітчизняного виробництва; створення не лише формально, а реально венчурних фондів, бізнес інкубаторів, технопарків, націлених функціонально на український економічний прорив.

Суттєвою передумовою інтегрування України у європейський простір є достатня і збалансована фінансова база: встановлення граничних меж дефіциту державного бюджету на рівні не більше 3% ВВП; бюджетні видатки здійснюються на сільське господарство, інфраструктуру, регіональну політику через створення спецфондів; державний борг не повинен перевищувати 60% ВВП; чи не найскладнішою проблемою є «індивідуалізація» (відповідно до обсягу ВВП країн-учасниць) розміру внеску до європейського бюджету. Адже однаковий для всіх країн ЄС розмір – 1,24% є непорівнянним з обсягами національних ВВП [6, с. 21].

На основі інформаційних даних на кінець 2012 року сукупний державний борг України становитиме 36% ВВП, що відповідає показнику на початок року. Крім того, в 2012 р. погашення держборгу (без врахування виплат НБУ Міжнародному Валютному Фонду) оцінюється в 11,15 млрд.дол. (по зовнішньому боргу 4,7 млрд.дол.), а в 2013 р. – 14,22 млрд.дол.(5,6 млрд.дол.), в 2014 р. – 15,46 млрд.дол. (5,77 млрд.дол.). НБУ сплатить борг МВФ в 2012 р. – 3,04 млрд.дол., на 2013 р. – 3,53 млрд.дол. [7]. Якщо говорити про дефіцит державного бюджету, то при доходах бюджету 332821347,3 тис.дол., видатках 358050376,4 тис.дол., дефіцит в абсолютному значенні становить 25229029,1 тис.дол., а у відносному значенні – 7,6% [8]. Крім того, в Україні довгострокові процентні ставки (8%) перевищують відповідний показник держав ЄС (максимум для країн ЄС – 2%). Дещо покращилась в останній час ситуація з інфляцією, але і цей стан є нестабільним.

Для України особливою проблемою є енергозабезпечення. Співробітництво України з ЄС у сфері енергетики здійснюється відповідно до Меморандуму про взаєморозуміння щодо співробітництва в енергетичній галузі, підписаного 1 грудня 2005. З метою оцінки стану виконання Меморандуму сторонами щороку схвалюється відповідний звіт. Третій спільний звіт щодо імплементації Меморандуму було схвалено на Саміті Україна — ЄС у вересні 2008 р.

25 листопада 2008 р. було лише розпочато переговори між Україною та ЄК щодо набуття Україною членства в Енергетичному Співтоваристві, а на початок 2013 р. ми маємо значний прогрес у виконанні зобов'язань у рамках Співтовариства. Мова йде про доступ до трубопровідного транспорту, впровадження Директив ЄС стосовно сприяння використанню енергії відновлюваних джерел, щодо стратегічного запасу нафти та нафтопродуктів і щодо вдосконалення прозорості встановлення цін на газ та електроенергію для підприємств. Триває реалізація спільних проектів із модернізації газопроводів, компресорних станцій та підземних сховищ. В. Хорошковський вказує на реалізацію проектів «Модернізація та реконструкція магістрального газопроводу Уренгой – Помари – Ужгород» (130,7 млн.дол. США), «Модернізація компресорних станцій газопроводу «Союз» (227,8 млн.дол. США), «Реконструкція Угерського підземного сховища газу» (227,8 млн.дол. США). Йде робота над отриманням технічної допомоги трастового фонду, що фінансується ЄК та адмініструється Світовим банком, для проведення реформи нафтогазового сектору. Проводяться заходи з об'єднання української та молдавської енергосистем із європейською. 26 квітня розпочато будівництво нового безпечного конфайнменту над четвертим енергоблоком Чорнобильської АЕС [9, с. 3].

Одним з пріоритетів співробітництва України з ЄС на найближчу перспективу має стати поглиблення економічної інтеграції. Цю мету планується досягти шляхом укладення всеосяжної та поглибленої зони вільної торгівлі у рамках нової посиленої угоди, яка передбачатиме лібералізацію у сфері руху товарів, капіталів, послуг та широку гармонізацію нетарифних інструментів економічного регулювання (технічні

стандарти). Крім співробітництва у рамках Плану дій, значно активізувалися відносини України та ЄС у низці інших галузей.

За результатами аналізу показників зовнішньої торгівлі товарами та послугами України за I квартал 2010 року ЄС був одним з найбільших зовнішньоторговельних партнерів України (поряд з країнами СНД). Так, частка ЄС у загальному зовнішньоторговельному обороті товарами та послугами України з країнами світу склала 28,24% (СНД – 40,37% відповідно). При цьому, частка експорту до ЄС – 27 товарів та послуг українського походження становила 23,58%, а імпорту з ЄС – 32,89% відповідно. Обсяги обороту товарами та послугами з країнами – членами ЄС у I кварталі 2010 року зросли порівняно з аналогічним періодом 2009 року на 13,73% та склали 7,29 млрд.дол. США. При цьому обсяги експорту товарів та послуг зросли в порівнянні з 2009 роком на 10,14% та склали 3,04 млрд.дол. США, а імпорт товарів та послуг зріс на 16,44% і склав 4,25 млрд.дол. США. Сальдо торгівлі товарами та послугами з країнами Євросоюзу є від'ємним в обсязі 1,21 млрд.дол. США проти - 0,88 млрд.дол. США у відповідному періоді 2009 року [10].

Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій в Україну станом на 01.04.2010 р. з країн-членів ЄС склав 31532,9 млн.дол. США, що становить 78,8 % від загального обсягу прямих іноземних інвестицій в українську економіку. Приріст прямих іноземних інвестицій, здійснених в українську економіку у період з 01.04.2009 по 01.04.2010 з країн-членів ЄС 2908,2 млн.дол. США.

Загальний обсяг прямих інвестицій з України станом на 01.04.2010 р. до країн-членів ЄС сягнув 6435,9 млн.дол., що складає 94,7 % від загального обсягу українських закордонних інвестицій (6793,2 млн.дол. США).

Отже, головними перепонами на шляху інтеграції України до ЄС залишаються наступні невирішені проблеми:

1. Обмеженість надійного джерела та потенціалу розвитку експортних можливостей – стійкого платоспроможного внутрішнього ринку;
2. Слабкі позиції України у сфері високих технологій, низький рівень розвитку науково-технічного прогресу;
3. Недостатній рівень розвитку сучасної інфраструктури, особливо інформаційної і транспортної, та видів діяльності, що підтримують присутність українських виробників на міжнародних ринках;
4. Невисокий рівень конкурентоспроможності вітчизняних виробників, їх товарів і послуг та економіки країни в цілому;
5. Відсутність масштабних інвестицій в економіку України з боку провідних європейських транснаціональних компаній, що унеможливує входження українських виробників до їх міжнародних розподільчих систем;
6. Складнощі створення й удосконалення фондового ринку;
7. Недостатня готовність інституційної структури в Україні, брак кваліфікованих кадрів, ресурсної бази для виконання відповідних заходів.

Перетворення Європейського Союзу на один з найпотужніших світових центрів доводить успішність європейського інтеграційного проекту. Розширення Союзу на схід є прикладом можливостей демократії у переплетенні з ринковою економікою. Можливо тому світова громадськість вважає європейську модель суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку найефективнішою для реалізації потенціалу та забезпечення поступального розвитку.

Відносини між ЄС та Україною побудовані на спільних цінностях та інтересах. Одним з таких інтересів є зміцнення миру та стабільності. Показово, що Євросоюз визнає важливість участі України у формуванні європейської безпеки і в цьому є суттєвий важіль просування українських національних інтересів у відносинах з ЄС. Причому, у взаєминах з європейськими партнерами Україна демонструє достатню самостійність зовнішньої політики, крім того, фактично проявляє політичну та

економічну орієнтацію на пострадянський простір. Відсутність чіткої позиції та єдності українських політичних сил у стратегічних питаннях розвитку держави робить країну дуже вразливою, особливо в умовах світової фінансової та економічної кризи, а громадян позбавляє можливості стати частиною європейської спільноти.

Безумовно, все вище викладене не дають права на оптимізм, але ми українці – нація оптимістів і тому віримо в майбутнє європейське визнання. Звичайно, визначені вище проблеми, вирішити відразу не можливо, але поетапно це зробити необхідно.

Насамперед слід вирішити завдання успішного проведення внутрішньо-українських економічних перетворень в Україні з метою створення стабільного ринкового середовища, здатного до взаємовигідного співробітництва з ЄС та його країнами-членами та інтеграції в європейські економічні структури. Необхідно продовжити створення, правда на більш прозорій основі, організаційних макроекономічних передумов для подальшого включення українських представництв у європейські економічні структури; більш ретельніше співпрацювати в межах СОТ та, як і на початковому етапі відносин, застосовувати систему пристосування до вимог гармонізованого та уніфікованого законодавства ЄС [11, с. 14].

Важливе значення має визначення пріоритетних галузей і секторів української економіки, що володіють або можуть володіти конкурентними перевагами у європейській економіці, динамічне нарощування їх експортного потенціалу, в тому числі за рахунок залучення кредитів та прямих інвестицій з країн-членів ЄС. Паралельно з цим потрібен подальший розвиток договірних відносин з країнами Європи, відстоювання права більш вільного доступу на їх ринок, в тому числі шляхом отримання відповідних квот стосовно певних експортних товарів, імпорт яких з країн Західної Європи обмежується, одержання доступу до так званої Загальної системи преференцій Європейських співтовариств від 1971 року.

Необхідно продовжити опрацювання питання про можливість вибіркового підключення до тих проектів європейського співробітництва та інтеграції, де Україна вже сьогодні здатна дотримуватись жорстких міжнародних вимог і стандартів й використання такого підключення з метою апробації конкретних механізмів взаємодії України з європейськими економічними структурами. Крім того, слід подбати про раціональніше використання фінансової допомоги ЄС з метою подолання ускладнень з платіжним балансом України, забезпечення критичного імпорту, реальної макроекономічної стабілізації на основі переходу до розвитку виробництва, створення інституційної основи ринкової економіки та динамізації прогресивних структурних зрушень.

Розуміючи, що світ поступово переходить в інформаційну стадію розвитку, повинна відбутися значна диверсифікація форм економічної і науково-технічної взаємодії з особливою увагою на розвиток стійких і комплексних форм міжнародної науково-технічної і виробничої кооперації. Ми, а ні хтось інший, повинні реформувати власну економіку настільки, щоб досягти принципової згоди ЄС на створення в перспективі з Україною зони вільної торгівлі — проведення переговорів з країнами ЄС щодо поступового скасування мита та аналогічних податків і зборів, кількісних та будь-яких інших адміністративних обмежень на шляху вільного переміщення товарів і послуг, застосування національного режиму внутрішнього оподаткування до товарів і послуг іншої сторони.

З метою нарощування експорту в країни ЄС велику роль повинні відіграти створені на території України підприємства за участю інвесторів з країн Західної Європи. Це особливо стосується галузей переробної промисловості. В подальшому потрібно закласти основи селективного розвитку виробничо-експортного потенціалу України на довгострокову перспективу, досягнути стійкої міжнародної конкурентоспроможності по окремих видах виробництва товарів і послуг, де Україна володіє або володітиме в недалекій перспективі конкурентними перевагами.

Необхідним є і розширення експорту послуг, насамперед науково-технічних, інжинірингових, туристичних (особливо за рахунок включення в європейську туристську систему таких регіонів, як Карпатський та Крим), транспортно-експедиційних. Повинно відбутися істотне збільшення обсягів продажу ліцензій на запатентовані технічні рішення і ноу-хау, насамперед у тих сферах, де Україна не має реальних можливостей їх використання у власному виробництві або таке використання недостатньо ефективне. Головним завданням стосовно науково-технічної кооперації України з країнами Західної Європи є підключення України до робіт, що виконуються в рамках програми науково-технічної інтеграції у галузі високих технологій "ЄВРІКА" і міжнародних науково-технічних програм ЄС, спрямованих на вирішення фундаментальних науково-технічних проблем і досягнення на цій основі якісно нового рівня виробничого потенціалу, участь у створенні і роботі міжнародних дослідницьких центрів [12, с. 4].

При цьому необхідно враховувати той факт, що в ЄС останнім часом у галузі науково-технічної політики спостерігається тенденція до більшого урахування потреб ринку і до орієнтації на можливості практичного застосування наукових розробок. В зв'язку з цим важливим напрямом співробітництва України з країнами Західної Європи може бути встановлення кооперативних зв'язків як з відомими фірмами і науковими центрами, так і з невеликими та середніми компаніями, в тому числі "венчурними", що займаються питаннями розробки окремих передових технологій та їх швидким впровадженням у виробництво. Проте на перших фазах налагодження такої взаємодії можливе лише вибіркове застосування моделі науково-виробничої кооперації, при якій сфера виробництва буде представлена головним чином фірмами з країн Західної Європи.

Українське реформування повинно охопити, з метою гармонізації та адекватності законодавчих та виробничих відносин, такі сфери: митне законодавство, банківську справу, бухгалтерський облік компаній та податки, інтелектуальну власність, охорону праці, фінансові послуги, правила конкуренції, державні закупки, охорону здоров'я та життя людей, тварин і рослин, навколишнє середовище, захист прав споживачів, непряме оподаткування, технічні правила і стандарти, законодавство та нормативні правила стосовно ядерної енергії, транспорт. У сфері переміщення капіталів та робочої сили необхідна подальша лібералізації зв'язків.

Надзвичайно складним напрямком гармонізації українсько-європейських відносин є регіональний розвиток. За великий проміжок часу Європа створила ефективне територіальне управління і забезпечила стабільний розвиток. Європейське законодавство спрямоване на правове регулювання територіального розвитку в цілому, в Україні ж регулювання здійснюється не комплексно, а відповідно до окремих сфер господарських відносин регіону. У фінансовому рівні забезпечення кожен регіон Європи відрізняється один від одного, існують проблемні регіони (слаборозвинуті та депресивні). Як відзначає А.М. Новікова, що для слаборозвинутих регіонів характерний ВВП на душу населення в межах 75% середнього показника по ЄС. Ознаками депресивних регіонів є вищі від середнього показника норма безробіття і частка зайнятих у промисловості, а також нижча динаміка спаду зайнятості в економіці [13, с.114].

В Україні, відповідно до світової та європейської практики, депресивними вважаються регіони, де переважають паливна, металургійна, машинобудівна галузі, слаборозвинутими – аграрні регіони. Відмінності розвитку регіонів є колосальними: на 7 регіонів з 27 припадає 59,3% валового регіонального продукту. У 2005 році у 18 регіонах величина ВВП на душу населення була нижчою від середнього показника по Україні, тобто в європейському розумінні це відсталі регіони. Відмінності у розмірі середньої заробітної плати перевищують 2,2 рази [14, с. 77]. Крім того, через

невирішеність розмежування бюджетних повноважень, через обмежені можливості розвитку малого й середнього бізнесу, проблемою залишається наповнюваність місцевих бюджетів.

Будь-які проекти розвитку взаємного співробітництва України з ЄС та його країнами-членами будуть лише добрими побажаннями, якщо не буде знайдено реальних джерел фінансування заходів з налагодження такої взаємодії. Такі джерела потрібно відшукувати налагодженням тісних ділових стосунків з кредитно-фінансовими установами типу Європейського інвестиційного банку; використовуючи потенційних приватних інституційних інвесторів, що вимагає від нас прийняття заходів стосовно створення в Україні сприятливих умов для діяльності філій та представництв банків країн Західної Європи з наданням їм повною мірою національного режиму; стимулюючи створення в Україні країнами Західної Європи спільних банків, а також небанківських фінансових установ — страхових компаній, інвестиційних і взаємних фондів тощо, зокрема через можливе створення спеціальних (вільних) економічних зон. Певну роль у залученні зовнішніх ресурсів може відіграти і розвиток системи портфельного інвестування з країн Західної Європи, зокрема через випуск акцій та інших фінансових інструментів (зобов'язань), що можуть поширюватись на території ЄС під гарантії найбільш відомих банківських та небанківських фінансових установ.

Проблеми фінансування не можна вирішити насамперед за рахунок зовнішніх джерел. Основну увагу слід приділити розвитку конкурентоспроможного і потужного внутрішнього фінансового сектора з перспективою створення провідних українських комерційних банків і поширення їх діяльності на регіон ЄС, насамперед у зв'язку з реалізацією спільних економічних програм України та Європейського союзу і його країн-членів.

Отже, організація «входження України в Європу» має бути комплексною: досягнення макроекономічної стабілізації та підвищення ефективності економіки нашої держави; дотримання умов, необхідних для вступу до ЄС; впровадження європейських норм і стандартів в економіку, соціальну політику, освіту, науку та техніку; адаптація українського законодавства до правових норм ЄС; розвиток та поглиблення регіональної інтеграції; встановлення та поглиблення прямих контактів із державами-членами та кандидатами в члени Євросоюзу.

Висновки. Дослідивши характер взаємозв'язків України та Європейського Союзу, перспективи євроінтеграції та потенційні переваги і недоліки приєднання України до Європейського Союзу, можна вказати на наступне: позитивним в економічному плані є: забезпечення макроекономічної стабільності, долучення до європейських ринків, як гарантія збуту для українських товарів та отримання додаткових інвестицій; надання субсидій деградуєму сільському господарству, зменшення митних тарифів та отримання позитивного сальдо торговельного балансу; в соціальному плані – ефективний захист прав людини в інституціях ЄС, відкриття кордонів для вільного пересування населення та розширення можливостей для освіти, роботи й відпочинку, забезпечення високого рівня життя населення; доступ до інформаційного потенціалу ЄС.

До позитивних переваг хотілося б віднести: стабільність політичної системи завдяки адаптації національного законодавства із законодавством ЄС, реформування національного судочинства; забезпечення розвитку середнього та малого бізнесу, впровадження стандартів ЄС у виробництві, підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств; формування середнього класу, реформування освіти, охорони здоров'я, соціального захисту населення; поширення української культури в країнах ЄС.

Поряд з можливими позитивними наслідками вступу України в ЄС можна назвати такі загрози: небезпека втягнення України в конфлікт цивілізацій між

Заходом і мусульманським світом; можливе переміщення до України шкідливих виробництв; поглиблення демографічного спаду, проблема незаконної міграції та відтоку кадрів; падіння духовності. Своєрідними недоліками вступу України до ЄС можна вважати: часткову втрату суверенітету, невизначеність стратегії розвитку ЄС, погіршення відносин з країнами СНД та іншими країнами; втрата конкурентоспроможності певних галузей, складність переходу на європейський рівень цін; ускладнення візового режиму зі східними сусідами; розмивання національної самобутності України.

Проаналізувавши можливі позитивні та негативні наслідки вступу України до ЄС, слід зазначити, що входження до Європейського Союзу є логічним наслідком прагнення України до цивілізованої правової держави та розбудови демократичного суспільства, обумовлений сучасними реаліями та вимогами об'єктивних суспільно-економічних і політичних законів розвитку. В сучасному глобалізованому суспільстві, найбільшу вигоду отримують саме ті країни, які об'єднують свої зусилля заради досягнення спільних інтересів та високих показників розвитку.

Отже, приєднання України, в загальному, відповідає її національним інтересам. Інтеграція до Європейського Союзу є шансом для України остаточно перетворитися на стабільну державу, яка володіє незаперечними перспективами на майбутнє. Поза всяким сумнівом, Україні категорично необхідна євроінтеграція, якщо вона бачить себе в майбутньому як держава нації, а не мовчазною периферією агонізуючої імперії.

Насамперед, євроінтеграція повинна розглядатися як засіб досягнення мети – захисту національних інтересів України, а не як мета державного курсу, вона має бути не лише стратегічною метою зовнішньої політики, але зваженим і прорахованим способом взаємовідносин з сусідніми державами з визначеною, конкретною та послідовною позицією на міжнародній арені.

Політика євроінтеграції не може бути мотивацією внутрішніх українських перетворень. Прийняття окремих європейських цінностей необхідне не для того, щоб потрапити до ЄС, а для того, щоб зробити нашу економіку більш продуктивною, технологію державного управління – більш ефективною, людську особистість – більш захищеною від різного роду загроз, а кінцевим результатом – політично, матеріально та морально забезпеченими потребами населення України.

Література

1. Липинський В. Релігія і Церква в історії України. / Липинський В. – Філадельфія. – 1925. – С. 54-55.

2. Україна в 2005-2009 рр.: стратегічні оцінки суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку: Монографія / За заг. ред. Ю.Г. Рубана. – К.: НІСД, 2009. – 655 с.

3. Острий О.Г. Інноваційно-технологічна складова економічної безпеки: основні загрози та шляхи їх нейтралізації / О.Г. Острий // Актуальні проблеми міжнародних відносин, 2002. – Випуск 26. – С. 3-11.

4. Масловська Л. До питання оцінки передумов інтеграції України в ЄС / Л. Масловська // Економіка України, 2008. – №6. – С. 72-79.

5. Экономическая конъюнктура и текущая экономическая политика ЕС [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://lepp.eurostat.ec.europa.eu/cache>.

6. Григорєць Т.В. Реалізація зовнішньоекономічних інтересів ЄС у процесі економічної конвергенції / Т.В. Григорєць // Стратегічна панорама, 2005. – № 3. – С. 19-23.

7. Официальный сайт Информационного агентства Финмаркет [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.finmarket.ru/z/nws.asp?id=3034100

8. Офіційний сайт Хвиля [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.hvylya.org/analytics/economics/bjudzhet-2012-mir-fantazij-azarova.html
9. Хорошковський В. Євроінтеграція: прискорити не можна зволікати / В. Хорошковський // Дзеркало тижня № 45-46 (93-94). – 8 грудня 2012 – С.3.
10. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]– Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publisk/archive/main?cat_id=77643
11. Нові підходи Європейської політики сусідства // Євробюлетень. – 2011. – №7. – С. 14-17.
12. Городиський В. Не допустити протистояння / В. Городиський// «День», 2004 – № 80, С.4.
13. Новікова А.М. Депресивні території: європейський досвід та проблеми України / А.М. Новікова // Стратегічна панорама, 2000. – № 3-4. – С. 110-116.
14. Масловська Л. До питання оцінки передумов інтеграції України в ЄС / Л. Масловська // Економіка України, 2008. – №6. – С.72-79 .